

Illgitingar og mjørkatos

viðmerkingar

Í 14. september fyrri seinasta leygardag og í SOSIALINUM í dag skrivar Carl A. Arge lesarabrev um oddagreinina í SOSIALINUM næstse'nasta mikudag.

Í hesum lesarabrevi verður skrivningin í SOSIALINUM skýrd »møsn«, »illgitingar«, »mjørkatos« og »skeivir upplýsingar«, ið ein »vanliga ikki tím ir« at rætta.

At hesin Carl A. Arge »vanliga ikki« tímur eru vit fúsir at trúgva, tí um hann tí dømis tímdí at seta seg inn í tey viðurskifti hann skrivar um, so hevði hann valla skrivað soleið is sum hann ger.

Meirvirðisgjaldid

Carl A. Arge skrivar, at meirvirðisgjaldid er ein treyt fyri limaskapi í EEC og pástendur samsundis, at landsstýrið tillag ar okkara viðurskifti til limaskap í EEC.

Um Carl A. Arge tímdí at kanna málið, so vildi hann komið eftir:

1. At í 1968/69 lat landsstýrið móguleikarnar kanna fyri at innføra meirvirðisgjald.
2. At í ólavsøktungetuni 1969 heimilaði lögtingið landsstýrinum at *halda afmá* við hesum kanningum og at leggja úrslitið aftur fyri tingið. (Samanb. lögtingsstjóðind 1969 bls. 63).
3. At málið síðani ongantíð er lagt aftur fyri tingið og at landsstýrið ongantíð hevur gjørt meira við hetta mál.

Úrslitið er sostatt, at landsstýrið síðani 1969 onki hevur gjørt við meirvirðisgjaldið, sum er ein treyt fyri limaskapi í EEC. Men hóast hetta pástendur Carl A. Arge, at landsstýrið tillagar okkara viðurskifti til EEC. Hvi í Guðs garði hevur landsstýrið so ikki arbeitt við arí við spurninginum um meirvirðisgjald? Og hvi hava landsstýrið og tingmeirilutin ikki innført meirvirðisgjald???

Og hvi pástanda, at ætlanin um at innføra meirvirðisgjald í 1968/69, var í tllag til EEC. Øll vita, at meirvirðisgjald er ein treyt fyri limaskapi í EEC, men EEC hevur tí ikki einkarrett uppá meirvirðisgjald.

Tingini verða sett soleiðis upp, at skulu vit standa uttan fyri EEC, so er tað ein treyt at vit ikki hava meirvirðisgjald. Er hetta ikki møsn og mjørkatos burturav?

Fyrsta landið, ið innførdi meirvirðisgjald, var Svøríki. Og sum øllum kunnugt hevur Svøríki ongantíð miðað ímóti limaskapi í felagsmarknaðinum. Noreg hevur meirvirðisgjald og er

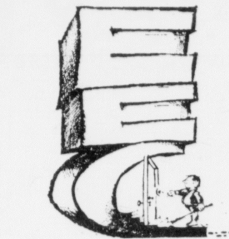
íkkí limur í EEC. Danmark innførdi meirvirðisgjald í eini tíð, tá limaskapur í EEC ikki var aktuallur.

Fiskimarkspolitikkurin

Her er stóðan tann sama, sum við meirvirðisgjaldinum. EEC hevur ikki einkarrett uppá tann fiskimarkspolitikk, sum felagskapurin rekur.

Sum vit áður hava sagt, var ein meiriluti á Føroya lögtingi ímóti einvisari fiskimarkspolitiking í 1954, í 1955 og í 1956. — Hetta var sum nevnt áðrenn felagsmarknaðurin hevði sæð dagsins ljós.

Svøríki er ímóti einvisari fiskimarkspolitiking — er sum nevnt íkkí limur í felagsmarknaðinum og hevur heldur ongur ætlanir um limaskap.



Eisini russar eru ímóti einvisari fiskimarkspolitiking, hóast teir onki hava við felagsmarknaðin at gera.

Men eisini her verða tingini soleiðis uppsett, at skulu vit verða uttan fyri EEC, so er tað ein treyt, at vit einvisi flyta fiskimarkið út.

Kommunu-samanleggingin

Tað hevur eisini verið sagt um samanleggingina av teimum føroysku kommununum, at hetta

er eitt stig á leiðini til limaskap í felagsmarknaðinum.

Samleikin um hesar samanleggingar er tó tann, at hetta ið sín byrjan í Svøríki, síðani fylgdu Noreg og Danmark eftir, og at enda eisini Føroyar.

Og Svøríki er framvegis ikki limur í felagsmarknaðinum.

»Hensigten helliger midlet«

Spurningurin um rúsdrekkamonopolið er eitt vakurt dømi um, hvussu hesir sokallaðu »anti-EEC-menne« »fór tilfallet« kunnu brúka sama mál tveir vegir.

Hesir sokallaðu »anti-EEC-menne«, hava roynt at sagt fólki, at landsstýrið er fyri limaskapi í EEC.

Dømr eru eisini um, at hesir menn í hesi agtation hava brúkt rúsdrekkamálið. Sagt hevur verið, at landsstýrið vil draga okkum inn í felagsmarknaðin, at limaskapur í hesum felags-

skapi m.a. vildi føra til fria rúsdrekkasølu í Føroyum og so hevur verið heiti á fráhaldsfólki um at venda sær frá hesum »andstyggitiliga« landsstýri.

Men hvat nú, tá vit vísa á, at landsstýrið við uppskoti sínum um rúsdrekkamonopol, hevur sett fram logaruppskot, sum beinleiðis er í stríð við málsetning felagsmarknaðarins? Jú, nú er heita møsn og tvælt. Nú er fri rúsdrekkasøla als ongin treyt fyri limaskapi EEC.

Endamálið

Endamálið ella »hensigten« hjá hesum monnum er fyrst og fremst at vera ímóti landsstýrinum. At venda fólkhugsanini ímóti sitandi landsstýri. — Og »midlet«, ið brúkt verður móti landsstýrinum er felagsmarknaðurin.

Onki er at ívast í, at ringastu boð hesir »heithjartaðu« EEC-andstöðingar hava fingið, eru tey, at lögmaður í seinastu viku skrivaði í blóðinum, at vit reka ein politikk, sum ikki mælir til limaskap og at vit skulu miða ímóti eini handilsskipan mótvegis EF.

Tí hvørji vopn skulu hesir menn nú brúka???

Ríkisfelagsskapurin

Tað at vit velja menn í danska fólkatíngið er ein av avleiðingunum av at vit eru í ríkisfelagsskapi við Danmark. So leingi vit eru í hesum ríkisfelagsskapi og í hvussu so er so leingi uppgávurnar eru byttar sum nú, eiga vit at hava hesa umboðan, sum eisini er tryggjað okkum við grundlógini. Tað er ikki neyðugt at nevna tær ymsu áskoðanir á henda ríkisfelagsskap, tær kenna øll. Kortini vil eg nevna, at eisini ímillum tey, sum aktivt stuðla javnaðarflokkin, eru ymsar meiningar um henda spurning men kortini sigur stevnuskrá floksins, at hann, sum er, er fyri ríkisfelagsskapi

Hesin ríkisfelagsskapur má tó ikki standa í vegin fyri at vit føroyingar stóðugt kunnu mennast sum tjóð, og javnaðarflokkin hevur ígjøgnum tíðirnar ikki lat sítt part ligið eftir í hesum máli. Tað kann heldur, ikki sigast at hesin ríkisfelagsskapurin hevur staðið í vegin fyri tjóðskaparligum framburði.

Tá tað, hóast ymsar hugsanir í javnaðarflokkinum, ber til at semjast um at vera fyri ríkisfelagsskapi, so kemst hetta fyrst og fremst av, at javnaðarmenn halda, at tað at skapa øllum fólkinum trygg livikør er eitt av aðalmálunum. Í tey árini, vit hava livað undir heimastýris-

skapinini er hendur stórir framburðir á vinnulivskinum, og tað er ikki langt av leið at siga, at okkara samfelag er eitt ríkt samfelag, men kortini eru vit ikki mentir einsamallir at tryggja øllum borgarum landsins tey livikør, teir hava í dag. Javnaðarmenn siga tí sum so, at tað kann væl vera, at tað er skilgott at endurskoða ta stýrisskap, vit hava, men hinvegin má eingin broyting fara fram, sum ikki tenir øllum Føroya fólki. Eingin broyting má fara fram í stýrisskap okkara, sum skapar afturstig av tilíkkum slag, at tað minskar um dagliga breiðð hjá nøkrum.

Tann ríkisfelagsskapurin vit hava í dag, er veruliga eitt samarbeiði ímillum tvinnar tjóðir, har tann størri tjóðin við teirri størri figgarligu orkun hjálpar hinari. Men vit sita heldur ikki hendur í favn og taka ímóti, vit arbeida stóðugt fyri útbegging og búskaparligum vøkstri heimamáli hjá okkum — og tann dagin vit kunnu siga, at nú standa

vit á búskaparliga ókinum aftan fyri hin norðurlöndini, tá er kanska stundin komin av álvara at pilka við ríkisfelagsskapin, tí tað kunnu vit gera tað utan at nakar av landsins íbúgvum missir nakað.

Ej partur av fólkinum í hesum landi er so væl bjargaður figgarliga, at hann tolir tær avleiðingarnar, sum standast av, at vit fara burtur úr ríkisfelagsskapinum við Danmark, men tað verður fjóldin, sum fer at kenna sviðan.

Eg havi sagt, at eitt av aðalmálunum hjá javnaðarflokkinum er at skapa øllum fólkinum trygg livikør. Saman við hesum hongur aðalmálið, at tað, sum vinnan kastar av sær verður rettvíst bitt ímillum allar landsins íbúgvir. Hetta mál setir javnaðarflokkin hægri enn nakað annað mál. Trygg livikør og rettvíst bitt av ágóðanum er aðalmálið, og fyri hesum máli vilja vit virka alla staðni, eisini í fólkatínginum. Hetta er hovuðsskrá floksins eisini til hetta fólkatíngisvalið. Hetta er hovuðsskráin hjá valnevnum floksins og hetta er hovuðsskrá mín.

Kári D. Petersen

Studningur frá »FØROYAGRUNNINUM FRÁ 1971«

Sambært viðtøkurnar fyri Føroyagrunnin frá 1971 skal úrtøkan av ogn grunsins nýtast til studning til

- 1) vinnuútbúgving av ungum føroyingum
- 2) vinnuroyndir innan fiskari, handverk og idnað, marknaðarkanningar og tilfikt.

Stýrið fyri grunnin ger av stóðina á studninginum, og til hvønn hann verður veittur.

Studningur verður ikki veittur til útbúgving á økjum, ið fella undir verandi studningsskipanir annars.

Í umsóknini um studning eigur gjølliga at vera greitt frá, hvat studningurin skal nýtast til, eins og grundgeving fyri ta ynsktu upphæddina.

Umsóknir mugu verða framkomnar í seinasta lagi 1. februar 1974 til

FØROYAGRUNNIN FRÁ 1971

v/ Einar Kallsberg

Føroya landstýri

3800 Tórshavn

v. g.

E. KALLSBERG

Skeiðið í sosiallógávu

við Klaus Hermann fulltrúa sum lærara verður uppáfturtikið 8. januar 1974. Undirvist verður 2 tímar hvørt týskvöld kl. 20—22, tils. umleið 24 tímar, á Fróðskaparsetrinum.

Næmingatalið er avmarkað við framhjárætti fyri tey, ið teknaðu seg í fjør, men sluppu ikki við vegna plásstrot.

Øll, ið ætla sær at luttaka, mugu í seinasta lagi 17. december 1973 senda skrivliga tilmelding á serligum oyðublað, ið fæst við at venda sær til Fróðskaparsetrið, tlf. 13005.

FRÓÐSKAPARSETUR FØROYA